

גבולות היחידה: פרק י"ט פסוקים א'-ג'

נושא היחידה: לוט מכניס אורחים

כותב: יעל דאר

מספר שיעורים לפי המתווה: 1

הסבר כללי:

יחידה זו קצרה במספר הפסוקים שבה - שלושה פסוקים בלבד, אך היא כוללת מיומנות של השוואה ועיון בפרק אחר שנלמד לא מכבר. מיומנות זו לוקחת זמן בכיתה ב'. ביחידה זו יש גם דיון בעקבות ההשוואה, שהרי אין טעם להשוואה בלי ללמוד משהו ממנה.

פתיחה:

ניזכר מה למדנו בשיעורים הקודמים בעזרת כמה שאלות תזכורת.

לאחר שהמלאכים התארחו אצל אברהם, לאן הלכו? מה הייתה התכנית של הקב"ה? מדוע? נאמר: בפרק שנלמד בשיעורים הקרובים, פרק י"ט, נלמד מה קרה בסדום מרגע שהמלאכים הגיעו לסדום.

עיון בפסוקים:

משימת קריאה – מהו הנושא שעליו מדובר? איזו 'כותרת' ניתן לפסוקים הבאים?¹ נקרא את שלושת הפסוקים, ונשמע את תשובות התלמידים על משימת הקריאה. נכתוב על הלוח את הנושא: לוט מארח את המלאכים.

נשאל: האם לוט פועל 'לפי החוק' בסדום? ברור שלא.

אם כן, מדוע הוא הכניס אורחים? נשמע את תשובות התלמידים, ונכוון לעניינים הבאים:

- לוט למד מאברהם הכנסת אורחים מה היא. הוא גדל בביתו, וממנו למד.
- לוט סיכן את חייו בשביל להכניס את האורחים שלו. וכפי שנראה זאת גם בהמשך הפרק.
- נסב את תשומת לב התלמידים לכך שהאורחים של לוט היו 'מלאכים'. ואילו האורחים של אברהם היו 'אנשים' ('י"ח, ב'). נבקש מהם לעיין ולמצוא את ההבדל הזה. מי לא יכניס מלאכים לביתו? אולי, אילו נתגלו אל לוט 'אנשים', הוא לא היה מסתכן כל כך. אך היו אלה מלאכים. מצד אחד, הם יותר 'מכובדים' מאנשים, ומאידך, אולי יוכלו להגן עליו.

נשווה בין הכנסת האורחים של אברהם ובין זו של לוט, בדף עבודה (בסעיף אמצעי המחשה). לאחר מכן נדון במה שניתן ללמוד מהטבלה.

- ממי למד לוט להכניס אורחים?
 - מדוע לא הכניס לוט אורחים כמו אברהם? על זה יש תשובות ברש"י.
- הוא נתן להם קודם לאכול ואז לרחוץ רגליים, לא כמו אברהם, מאחר שאם יבואו פרנסי העיר סדום ויראו שרגליהם כבר רחוצות, הם יבינו שהאורחים נמצאים אצלו כמה ימים,

¹ זיהוי נושא והגדרתו הם אחת מהמיומנויות הנדרשות בהוראת תנ"ך. זו מיומנות לא קלה, ועל כן בחרנו להחיל אותה על מספר פסוקים קטן.

ויענישו אותו. הוא אפה מצות – המצה לא צריכה לתפוח, זה אוכל שניתן להכין מהר. מחד, לוט לא רצה להסתכן מעבר למה שכבר הוא כבר הסתכן, ומאידך, הוא עובד לבד, ללא שותפים ממשפחתו (הוא בכל זאת בסדום). הוא רוצה להספיק לתת להם משהו בזריזות.

- ניתן לראות שהאורחים לא ששו להיכנס לביתו, כדי לא לסכנו, אך הוא הפציר בהם.
- האורחים סרו לביתו, ולא 'באו'. לדברי רש"י, הם הלכו בדרכים עקלקלות ולא באופן ישיר לבית לוט, כדי שלא יזהו שהוא מכניס אורחים.
- מקומו של לוט. לוט יושב בשער העיר ולא בביתו. לדברי חז"ל, באותו יום התמנה לשופט. השופטים יושבים בשער.² לוט, אף שהוא ממנהיגי סדום, היה מוכן להסתכן וללכת בדרכי אברהם.

הדף נמצא בעמוד הבא

² השער הוא מקום המשפט והמסחר ומשמש לעוד פונקציות עירוניות. ניתן לראות זאת במגילת רות. בועז עלה השערה כדי לפתור את עניין הייבום של רות, מול השופטים / הזקנים.

הצעות להמחשה:

דף עבודה להשוואה בין הכנסות האורחים³.

<p>לוט</p> <p>מְכַנִּים אֹרְחִים</p>	<p>אֲבָרָהִם</p> <p>מְכַנִּים אֹרְחִים</p>	
		<p>מִי הָיוּ הָאֹרְחִים?</p>
		<p>זְמַן הַגָּעַת הָאֹרְחִים</p> <p>(י"ח, א / י"ט, א)</p>
		<p>הַמָּקוֹם בּוֹ</p> <p>נִמְצָא הַמָּאָרֵחַ</p> <p>(י"ח, א' / י"ט, א')</p>
		<p>כִּיצֵד נִיגַשׁ לְאֹרְחִים?</p> <p>(י"ח, ב')</p> <p>(י"ט, א')</p>
<p>קודם:</p> <p>אחר כך:</p>	<p>קודם:</p> <p>אחר כך:</p>	<p>מָה עָשָׂה לְכַבּוֹדֵם</p> <p>כְּשֶׁהִגִּיעוּ?</p>
		<p>הַכְּבוֹד</p>
		<p>הַשׁוֹתְפִים לְאִירוֹחַ</p> <p>(י"ח, ג-ד)</p> <p>(י"ט, א')</p>

³ הדף הוכן על ידי המורות טליה בר לב ורושי פרידמן.

מסרים והפנמה:

המסר בפסוקים אלה הוא מורכב. לוט הכניס אורחים תוך סיכון רב וחירוף נפש. אף על פי כן, הכנסת האורחים שלו אינה עומדת בסטנדרטים של אברהם אבינו.

מבט שלם:

לוט סיכן את נפשו, ואולי משום כך זכה להינצל מהעיר סדום. לוט ניצל במלחמת המלכים בזכות אברהם, וכעת הוא שוב ניצל. אולי יש לו גם את הזכויות של עצמו.

סיכום:

למדנו בשיעור על הכנסת האורחים של לוט. לוט למד מאברהם על חשיבותה של המצווה וכיצד לקיימה. לוט גר בסדום, ושם אסור להכניס אורחים. לוט סיכן את נפשו והכניס את האורחים – המלאכים שנגלו אליו.